

I porta encara el mot en dos passatges més, provinents de les parts tardanes del *Consolat* (c. 1400), que proven de tota manera com el concepte seguí en vigor més tard, i ens mostren l'ús del mot en altres facetes, on sembla evocar menys el matis d'insubordinació, i més el de 'conjura, bandositat, confabulació' (el gran perill sempre en les tripulacions que naveguen): «còmít deu jurar --- de no tallar cap ['cordatge'] de nau --- e si tant serà que ell lo tallàs que fos fet per *rasa* o per altra trayció, que hom lo y puga provar, deu ésser més en un pal», «si veu res emblar, o *rasa* o bando fer ---», cap. 301 i 332. En aquests casos hi ha gran coincidència amb el b. ll. *rasa* 'lliga de particulars contra l'interès públic', 'confabulació', de les lleis genoveses de 1383; també documentada, amb matisos de vegades més variats, en occità antic; sobre la qual he admès a RAÇA la suggerència de Jud de fer-ho venir de *ratio* en el sentit de 'interessos de diners'; potser també allà tingué més part l'arabisme que no s'ha admès fins ara.

M'inclino, però, a creure que hi hauria convergència o contaminació dels dos corrents etimològics, orientant-se en un arabisme l'evolució semàntica sota la inspiració del llatí (cf. *mogobell*, *GABELLA* etc.).¹ En tot cas en el nostre *Consolat* crec que l'arrel principal es troba del costat de l'àrab. En els nuclis del S. XIII, del *Consolat* no es distingia encara gràficament *-s-* de *-s-*, de manera que hi hem d'entendre la grafia *rasa* com a *rasa*.²

En comú amb aquest mot medieval té el *rasa* català modern, no sols la forma del mot, sinó també el fet de pertànyer tots dos a la terminologia tradicional dels pactes i transaccions de comerciants, governades antigament pel dret marítim i mercantil del *Consolat*. En termes generals, *en rasa* avui es refereix a tractes i preus establerts en conjunt i sense un compte rígid. Resumint els articles de la monografia de Rainer Marx dedicada a la indústria tapera del Baix Empordà,³ *en rasa* és «en conjunt, sense triar», en particular parlant d'aqueixa indústria, i dels carracs de suro que usa; a Palamós anota que diuen *rasa* per al conjunt de carracs tal com vénen de l'estiba, d'una pila etc. (impròpiament es pot aplicar a un tap tallat i sense arrodonir encara, acc. que *AlcM* atribueix a Caçà).

Però en el fons, aquest ús taper no és més que un cas del concepte propi i bàsic; i un altre l'explica el *DFa* com a *rasa* f. «munt d'objectes sense distinció». Veg. també l'aplicació a l'explotació del suro en el «Vocabulari del suro ---», *BDC* XIII, 109; i a les pells adobades per a sola, a Igualada (GCastellà i Raich, *BDC* XIX, 51) Més encara, car partint de la terminologia mercantil i del dret civil popular, *en rasa* s'usa també amb el sentit abstracte i generalitzador 'en conjunt, sense tria, amuntegadamente'; «masses carlines --- a les serralades de Cuenca i a les muntanyes de Galícia ---; mes, *en rasa*, tot lo demés d'Espanya és un erm polític, sense pols», Coromines (*Cartes d'un Visonari*, 22-vi-1913, O. C., 963).

Altreament el terme més divulgat i que sentim per tot Catalunya és *enrassat*, del qual dóna el *DFa*. una

definició excellent «posats els uns amb els altres a un mateix preu»: ho dóna amb categoria d'adverbi, i no-més convé afinar que igualment se li dóna paper d'adjectiu (aquí teniu les pells *enrassades*, si aquells me'ls voleu *enrassats*...). Ja ho anotava jo oit a StPolM (1930): «Li venia tot el meu suro, *enrassat* i tot, però no me'l va voler comprar per aquell preu» deia un propietari de suredes, entenent que hi havia panes de selecció junt amb altres de mediocres, i el pelegrí, de poc valor; però per estalviar temps, càlculs complicats i regateigs, li feia un capmàs raonable (amb rebaixes etc.), avantatjós segons ell per als dos contractants. A l'Alt Pallars, sentia jo negociacions entre traficants i propietaris boscaters, en què el comprador (cerdà) demanava als silvicultors (pallaresos) que li venguessin tots els arbres, però *enrassats*: o sigui a una mitjana de preu (Freixa de Sort, 1959).

Hauríem pogut cercar aquí alguna explicació semàntica, més o menys convincent, per relligar semànticament el present mot *rasa* amb RAÇA. Però ens obre els ulls amb claror súbita la locució valenciana *a tarús*, quasi sinònima de *en rasa*. Aquesta preformativa *ta-*, aqueixa alternança vocàlica *á/ú*, si no som sords a la veu de la Gramàtica oriental, i orbs per a les raons de la Llingüística, ens denuncien un arabisme.

A tarús és una locució poc general a Val. (si bé ha donat joc a especulacions d'aficionats, com és més freqüent quan la ignorància comuna s'hi presta): sembla tractar-se d'un terme només conegut en alguns rodals fronterers dins la llengua; la recollí Escrig, 1851: «*a taruç*: a granel»: Escrig era de Llfría i la part més sòlida del seu lèxic li ve de la seva comarca extrema; també l'usen els xurros de la Vall del Millars (entorn de Vilafermosa), car Mn. Monzó i Nogués, valencià de l'Horta però vivint com a capellà en aquella terra, en el ric i excellent vocabulari d'aqueixa vall, dóna «*a tarús*» definit «sin calcular», com a cosa del llenguatge xurro del Millars, i «también empleada en valenciano».⁴

En fi *AlcM* atribueix al Pinós (Monòver-Múrcia) la frase «este parla sense *tarús*», amb l'explicació castellana «seso»: deu venir d'alguna indicació recollida en aquest poble extrem de la llengua, o en els immediats, per Sanchis Guarner o per Barnils (únics dialectòlegs que arribaren fins allà, i tots dos deixaren notes a *AlcM*); i, sigui això ben exacte i ben entès, o només aproximat,⁵ cal veure-hi un altre testimoni fidedigne de la vida de l'arabisme en les comarques extremes del P. Val.

La parella *rasa/tarús* ens revela un derivat de l'arrel aràbiga *rá's* 'cap, testa': llavors el *rasa* antic ens fa pensar en el gran capítol semàntic i fraseològic, del fr. *n'en faire qu'à sa tête*, cat. *caparrada*, it. *capàrbio* 'tossut, temerari', it. ant. *capassone* «balordo»; i el tema econòmic i llenguatge mercader del *rasa* i *tarús* modern també ens fa pensar en què l'àr. *ra's* no sols designa la seu anatòmica de la intel·ligència, sinó també el 'capital, riquesa adquirida', i s'aplica a operacions mercantils de troc o barata: *bi ra's* (=per cap) i *hi-rá'sih(í)* (=pel seu cap) signifiquen «quí n'obéit